

סיפור משפחתו של משה ברנשטיין

משפחתו של משה הייתה משפחה מיוחדת במינה שהייתה מחוברת ליהדות בכל נימי נפשה, ובכל גווני האמונה שאפשר למצוא ביהדות: סבו היה רב גדול במינסק שנקרא "המגיד מסמילוביץ", שני דודיו של משה היו כבר בצעירותם רבנים ליטאים גדולים ויידועי שם, דוד נוסף היה יהודי חילוני שהגיע לארצות הברית בתחילת המאה ואביו של משה היה יהודי ציוני שחינך דורות רבים על ברכי השפה והתרבות העברית.

הדוד הרב יהודה לייב ברנשטיין היה רבה האחרון של העיירה בירז' שבליטא שרוב יהודיה היו מתנגדים. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה עברה ליטא לתחום השליטה הסובייטי וסופחה בסוף קיץ 1940 לברית המועצות. ביום חמישי 26 ביוני 1941 כבש הצבא הגרמני את בירז' ובין הקרבנות הראשונים לפרעות ביהודי המקום היה הרב יהודה לייב ברנשטיין.

הדוד שמואל אייזיק ברנשטיין נולד בעיר מינסק ב י"ג ניסן תרס"ג 10.04.1903. כבר בילדותו, כשלמד ב"חדר", נתגלו בו כשרונות רבים, והוא הצטיין בתפיסתו ובחריפותו. בן 11 החל ללמוד בישיבה: תחילה בזו שבה לימד אביו, ואחר-כך אצל רבני מינסק וסמילוביץ. בשנת 1920 כאשר התגברה המלחמה בין הרוסים והפולנים עשה דרך ארוכה ומלאת תלאות לסלובודקה לאחת הישיבות הבולטות והחשובות בציבור החרדי ליטאי מיסודו של הרב נתן צבי פינקל, כדי להגשים את חלומם - ללמוד בישיבת "כנסת ישראל". בדרכו עבר דרך ישיבת בירז' הישיבה אותה נהל אחיו יהודה לייב. כעבור ארבע שנים כאשר החוק הליטאי קבע כי על הישיבות ללמד לימודי חול, הוחלט להעביר את הישיבה לארץ ישראל ושמואל אייזיק עלה עם חבריו לחברון בה שכנה הישיבה עד פרוץ פרעות תרפ"ט. במשך כל שנותיו בישיבה היה אייזיק אחד המעולים והמחוננים שבתלמידים. מלבד חריפות שכלו ובקיאותו בתורה היה מחונן גם בכישרון ספרותי, אותו קבל ככל הנראה מאביו, ויחד עם זאת היה מעורב בין הבריות ומסביר פנים לכול. ביום חמישי ט"ז באב שלח שמואל אייזיק מכתב לאביו הרב ובו חידושי תורה שכתב באחת מסוגיות מסכת בכורות. ביום שבת י"ח אב 24.08.1929 נרצח על ידי הפורעים בבית אליעזר דן סלונים.

האב יוסף אהרון ברנשטיין נולד ב 07.09.1900 במינסק. הוא הגיע לעיר סמורגון אחרי שירותו הצבאי והתמנה כמורה למקצועות העברית בבית הספר "תרבות" שבעיר. הוא היה מורה אהוב ונערץ שהעמיד דורות של תלמידים שחלקם עלו לארץ והיו שותפים בהקמת ההתיישבות הקיבוצית. אחרי רצח אחיו בפרעות תרפ"ט בקש יוסף אהרון לעלות לארץ. תלמידיו בארץ הגישו בקשה למחלקת העלייה הציונית לאפשר לו לעלות. הם המליצו עליו כעל עסקן ציוני ותיק וטענו שיהיו ערבים לסדרו לעבודה. הם הסתמכו על החלטת הקונגרס

הציוני והוועד הפועל הציוני שאישרו להעניק אשרות לעסקנים ציונים ותיקים. גם ההסתדרות הציונית לחינוך ותרבות בפולין פנו אל מחלקת העלייה בבקשה לאפשר ליוסף לעלות. הבקשות נדחו בטענה שהרישיונות נועדו לפעילים ותיקים מעל גיל 45. גורלו של יוסף נחרץ והוא נספה לקראת סיום המלחמה לאחר תלאות רבות, ניסיונות בריחה ומחלות. הוא מצא את מותו במחנה השבויים קולדיץ ב 06.03.1945. מצודת קולדיץ שימשה כמחנה **שבויים** לקצינים בריטיים ושל בנות הברית שנתפסו על ידי הגרמנים.

האם חנה והאח שמואל נספו 23.08.1944 במחנה הריכוז שטוטהוף.

הסבא הרב אליעזר ברנשטיין או כפי שהיה ידוע בכינויו "הגאון הצדיק" "המגיד מסמילוביץ" היה רב בקהילת מינסק והעמיד תלמידים רבים. סופר עליו שכאשר הגיעה לעיר השמועה על הפרעות בחברון הכריזו על עצרת בכי והספד על ההרוגים. נערכה התכנסות בבית הכנסת הגדול שבעיר. רבי אליעזר היה בין המשתתפים ועמד בפינה וביכה את ההרוגים. כאשר החלו לומר את שמות הנרצחים בני העיר מינסק והגיעו לשמו של הבן שמואל אייזיק - מיד פסק הרב לבכות, קרע קריעה ושב לביתו לשבת שבעה. הרב אליעזר עלה לארץ בשנת 1934 והתיישב בירושלים שם לימד תורה בנחלת שבעה. עם סיום מלחמת העולם השנייה פנה למדור לחיפוש קרובים כדי למצוא את בני משפחתו. למרות שנודע לו על נכדו משה ששרד את מוראות השואה, הוא לא זכה לראותו כי נפטר במחצית הראשונה של שנת 1946 לפני הגיעו של משה לארץ. בכך אולי נחסכה ממנו טרגדיה נוספת.

למשה ברנשטיין נותרה משפחה בארצות הברית.